

"دلایل افزایش خرید طلا توسط بانک های مرکزی کشورها در سال ۲۰۲۲ میلادی"

(بررسی وضعیت ازبکستان)

طی سالیان متمادی، طلا جزء مهم ذخایر مالی کشورها بوده و جذابیت آن همچنان نزد کشورها وجود دارد. گزارش های اقتصادی نشان می دهد که طی سال ۲۰۲۲ بانک های مرکزی کشورهای دنیا، خرید طلا نسبت به سال های گذشته را بطور چشمگیری افزایش داده اند.

هفته نامه اکونومیست ضمن ارائه گزارشی در این خصوص ، مهمترین دلایل بروز این روند را مورد بررسی قرار داده است. طبق این گزارش، میزان طلای خریداری شده کشورها در سال ۲۰۲۲ میلادی حدود ۶۷۰ تن بوده که حدود ۴۰۰ تن آن به سه ماهه سوم اختصاص دارد. این میزان بالاترین رقم از زمان بروز بحران "سقوط شمش طلا لندن" در سال ۱۹۶۸ است. طبق این گزارش به ویژه در ماه می ۲۰۲۲، ترکیه حدود ۲۰ تن طلا به ذخایر طلای خود افزود. کشورهایی مثل هند و قطر نیز به سرعت خرید این فلز گرانبها را افزایش دادند. حتی کشور قزاقستان نرخ رشد خرید طلا خود را در سال جاری دو برابر نمود.

کشورهایی که بیشترین ذخایر طلا را دارند

بر اساس نتایج بررسی ها در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۲، فهرست ده کشور برتر از نظر ذخایر طلا به شرح زیر است:

- ایالات متحده آمریکا: ۸ هزار و ۱۳۳ تن (۷۹ درصد کل ذخایر کشور)
- آلمان: ۳۳۵۵ تن (۷۴,۵ درصد کل ذخایر کشور)
- ایتالیا - ۲۴۵۲ تن (۶۹,۳ درصد ذخایر کشور)
- فرانسه - ۲۴۳۷ تن (۶۴,۵ درصد کل ذخایر کشور)
- روسیه - ۲۲۲۹ تن (۲۲ درصد ذخایر کشور)
- چین، ۱۸۴۲ تن (۳,۳ درصد کل ذخایر کشور)
- سوئیس، ۱ هزار و ۴۰ تن (۵,۴ درصد کل ذخایر کشور)
- ژاپن، ۸۴۶ تن (۳,۱ درصد ذخایر کشور)
- هند، ۷۸۵ تن (۶,۵ درصد ذخایر کشور)
- هلند، ۶۱۲ تن (۶۷,۴ درصد ذخایر کشور)

کشورها چرا به ذخایر طلا و ارز نیاز دارند؟

هفته نامه اکونومیست در گزارش خود در پاسخ به سوال فوق، ذخایر طلا و ارز هر کشور را نوعی بیمه می داند که اقتصاد ملی کشور را از خطرات احتمالی کلان اقتصادی محافظت می کند. به علاوه میزان ذخایر فلزات گرانبها (شمش طلا، نقره، پلاتین، سکه، پالادیوم و...) و ارز (ارزهای معتبر بین المللی مثل دلار، پوند، فرانک، ین، یورو و...) کشور نشان دهنده وضعیت ثبات اقتصادی و مالی و تضمین کننده پرداخت به موقع تعهدات بین المللی آن کشور است. به عقیده نویسندگان این گزارش، از ذخایر طلا و ارز کشورها می توان برای اهداف زیر استفاده کرد:

- برای از بین بردن کسری تراز پرداخت ها و تجارت؛
- برای حفظ تورم، خرید ارز خارجی برای حمایت از پول ملی در بازار مالی؛
- پرداخت بدهی های خارجی دولت؛
- برای ایجاد تسویه حساب بین کشورها

طبق توصیه های سازمان های بین المللی، ذخایر کشورهای در حال توسعه باید حداقل ۳ ماه واردات آنها را پوشش دهد.

چرا بانک های مرکزی خرید طلای خود را افزایش دادند؟

در ادامه این گزارش تحلیلی، سوال اصلی در خصوص علت افزایش خرید بانک های مرکزی و تقویت ذخایر طلای کشورها مطرح می شود. این هفته نامه اقتصادی مهمترین انگیزه کشورها برای خرید هر چه بیشتر طلا را بدین شرح ذکر می آورد:

اول اینکه یکی از نقش های اصلی طلا برای بانک های مرکزی تنوع بخشیدن به ذخایر آنهاست. در بیشتر موارد، ارزش طلا و دلار آمریکا با هم رابطه معکوس دارند. یعنی زمانی که ارزش دلار کاهش می یابد، طلا معمولا افزایش می یابد و به بانک های مرکزی اجازه می دهد تا از ذخایر خود در دوره های نوسانات بازار محافظت کنند. امسال افزایش تنش در فرآیندهای ژئوپلیتیک بین المللی و خطر رکود در اقتصاد جهان ممکن است بر افزایش حجم خرید طلا تأثیر بگذارد. اگر یک دارایی زیربنایی مثل ارز (دلار) ضعیف شود، دیگری باید قوی بماند. بانک های مرکزی با تنوع بخشیدن به ذخایر خود با طلا، آمادگی بیشتری برای حمایت از موسسات اقتصادی کشورهای خود در شرایط آشفته دارند.

دوم ، طلا به عنوان یک پوشش موثر در برابر تورم عمل می کند. بدین معنی که در طول دوره های ثبات، طلا مورد تقاضای سرمایه گذاران نخواهد بود زیرا بازدهی لازم را نخواهد داشت. اما این فلز گرانبها در دوره های بی ثباتی، نوسانات بازار و تورم بالا جذاب می شود و به عنوان ذخیره ای ارزشمند که در بلندمدت به اقتصاد کشور گره نمی خورد، تلقی می شود. در این راستا، در مواقع بحران، بانک های مرکزی ترجیح می دهند طلا را به جای ارزهای خارجی مانند دلار، یوان، یورو یا ین خریداری کنند.

سوم ، نگرانی در مورد رشد جهانی بدهی عمومی یا تورم، اهمیت طلا را به عنوان یک دارایی مطمئن در استراتژی ملی افزایش می دهد. طلا به عنوان دارایی پایدار در برابر پول ملی شناخته می شود.

پس از بیان دلایل کلی اقبال کشورها به افزایش ذخایر طلای خود، نشریه اکونومیست به تاثیر تحولات اخیر سیاسی بین المللی در تشدید این روند در سال جاری میلادی پرداخته و می نویسد:

"با پیدایش بحران و تحریم های غرب علیه روسیه، در سال ۲۰۲۲ شاهد آن بودیم که کشورهایی که از دیرباز با مسکو تجارت می کنند، خرید طلای خود را به طرز چشمگیری افزایش داده اند. طلا می تواند فرصتی را برای دور زدن تحریم های غرب علیه روسیه فراهم کند. ذخایر رسمی مسکو از ماه مارس مسدود و بانک های این کشور از سیستم پرداخت بین المللی مبتنی بر دلار خارج شده اند. تقریباً هیچ بانک مرکزی روبل را به عنوان ذخیره ارزی نگه نمی دارد. طلا می تواند به عنوان وسیله ای برای پرداخت در معاملات با طرف های روسی که از سیستم پرداخت بین المللی جدا شده اند استفاده شود. لذا طی سال گذشته شاهد آن بوده ایم که کشورهایی که به طور سنتی با کرمین تجارت می کنند، از ترکیه گرفته تا ترکمنستان، به خریداران اصلی طلا تبدیل شده اند."

سیاست ارزی طلای بانک مرکزی ازبکستان در سال ۲۰۲۲

به نظر می رسد در سال ۲۰۲۲ روند کلی افزایش ذخایر طلای کشورها را در ازبکستان نیز شاهد بوده ایم. طبق گزارش فوق، در آغاز سال ۲۰۲۲ ذخایر طلا و ارز ازبکستان حدود ۳۵,۱۳ میلیارد دلار بوده که در دسامبر ۲۰۲۲ به ۳۳,۴۴ میلیارد دلار کاهش داشته است. علیرغم این موضوع، حجم فیزیکی طلا از ۱۱,۶ میلیون اونس به ۱۲,۸ میلیون اونس و ارزش آن از ۲۰,۹۴ میلیارد دلار به ۲۲,۴۶ میلیارد دلار افزایش یافته است.

بانک مرکزی ازبکستان در ماه های مارس تا اکتبر ۲۰۲۲ به دلیل کاهش قیمت طلا در بازار جهانی، اقدام به صادرات طلا نکرد. اگرچه این امر منجر به افزایش چشمگیر حجم فیزیکی طلا در دارایی های ذخیره شده در مقایسه با ابتدای سال (حدود ۳۷ تن) شد.

اما در بخش ذخایر ارزی اوضاع طور دیگری رقم خورده و کاهش ذخایر ارزی کشور را در این دوره داشته ایم. بطوریکه طی ۱۱ ماهه ۲۰۲۲ ذخایر ارزی کشور از ۱۳,۰۷ میلیارد دلار به ۹,۹۳ میلیارد دلار کاهش یافت. کاهش شدید ذخایر ارزی ممکن است عمدتاً ناشی از عواملی مانند افزایش واردات و تقویت دلار بوده باشد.